

Рішення
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувач ступеня доктора філософії **Дяченка Олександра Васильовича**, 1982 року народження, громадянин України, освіта вища: закінчив у 2004 році Київський національний університет технологій та дизайну, фінансований директор ТОВ “ІТ Інтегратор”, аспірант 3-го року навчання, виконав акредитовану освітньо-наукову програму 051 Економіка.

Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом ПрАТ «ВНЗ «Міжрегіональної Академії управління персоналом» від «12» листопада 2025 року № 145-о, у складі:

Голови разової спеціалізованої вченої ради:

- **Братусь Ганна Анатоліївна** - доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри управління бізнесом. Приватне акціонерне товариство «Вищий навчальний заклад «Міжрегіональна Академія управління персоналом»;

Рецензентів:

- **Козлова Алла Іванівна** - кандидат економічних наук, доцент, заступник завідувача кафедри управління бізнесом, Приватне акціонерне товариство «Вищий навчальний заклад «Міжрегіональна Академія управління персоналом»;

- **Мазур Юлія Володимирівна** - кандидат економічних наук, доцент, декан Навчально-наукового інституту управління, економіки та бізнесу, Приватне акціонерне товариство «Вищий навчальний заклад «Міжрегіональна Академія управління персоналом».

Офіційних опонентів:

- **Дацій Надія Василівна** - доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри економічної теорії, інтелектуальної власності та публічного управління. Поліський національний університет;

- **Шуляр Наталія Миколаївна** - кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри менеджменту, маркетингу та публічного управління. Національна академія статистики, обліку та аудиту.

На засіданні «09» січня 2026 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки **Дяченку Олександру Васильовичу**. На підставі публічного захисту дисертації «Організаційно-економічний механізм підвищення конкурентоспроможності промислових підприємств в контексті відновлення економіки України» за спеціальністю 051 Економіка.

Дисертацію виконано на кафедрі управління бізнесом ПрАТ «ВНЗ Міжрегіональна Академія управління персоналом», м. Київ.

Науковий керівник Червінська Любов Петрівна, доктор економічних наук, професор, ПрАТ «ВНЗ Міжрегіональна Академія управління персоналом».

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису українською мовою, що повністю відповідає вимогам пункту 6 Порядку

присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами) та містить нові науково-обґрунтовані результати.

Здобувач має 1 статті у виданнях що індексуються в науко метричній базі Scopus; 3 – Статті у наукових виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України; 3 – Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

А. Статті у виданнях що індексуються в науко метричній базі Scopus:

1. Oleksandr Diachenko, Olesia Dolynska, Ihor Hrynenko, Anna Zalievska-Shyshak, Oleksandr Sokhatskyi. The Impact of Globalization on the Economic Development of Countries. Archives des science. Volume 74, Issue 3. Pages 234-239. DOI: <https://doi.org/10.62227/as/74336>. URL: <https://unige.org/volume-74-issue-3-2024/the-impact-of-globalization-on-theeconomic-development-of-countries/>. Особистий внесок: досліджено практичні підходи до визначення конкурентоспроможності промислових підприємств.

Б. Статті у наукових виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України:

2. Чирва О.В., Дяченко О.В. Економічні передумови забезпечення конкурентоспроможності промислових підприємств. Наукові праці МАУП. Економічні науки. 2025. № 2 (78). С. 63-67. Особистий внесок: визначено теоретичні підходи до ресурсного забезпечення конкурентоспроможності промислових підприємств.

3. Дяченко О.В. Управління резервами підвищення конкурентоспроможності промислових підприємств. Інвестиції: практика та досвід. 2025. № 12. С. 176-180.

4. Дяченко О.В. Удосконалення управління підвищенням конкурентоспроможності промислових підприємств. Ефективна економіка. 2025. № 6. URL: <https://nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/6830/6933>

В. Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

5. Дяченко О.В., Червінська Л.П. Ризики діяльності промислових підприємств в умовах невизначеності. Фінансові інструменти сталого розвитку держави в умовах системної економічної трансформації : матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф. (20 червня 2024 р., м. Хмельницький – м. Херсон). Херсон : Книжкове видавництво ФОП Вишемирський В.С., 2024. С. 302-305. Особистий внесок: визначено ризики діяльності промислових підприємств в умовах невизначеності.

6. Дяченко О.В. Теоретичні засади управління конкурентоспроможністю промислових підприємств. II Міжнародна науковопрактична конференція “Інноваційні методи управління економікою в умовах цифровізації бізнесу”: зб.

матеріалів конференції (м. Київ, 10 жовтня 2024 р.) / ред. кол.: І. А.Семенець-Орлова (гол. ред.), І. І.Каліна (заст. гол. ред.), Ю. В. Мазур (упоряд. і відп. ред.) та ін. Київ: Міжрегіональна Академія управління персоналом, 2024. С. 180-182.

7. Дяченко О.В. Підходи до визначення економічної категорії «конкурентоспроможність промислового підприємства». Актуальні проблеми та перспективи соціально-економічного розвитку регіону в умовах сучасних глобальних викликів: матеріали III Міжнародної науковопрактичної інтернет-конференції (Кременчук, Придніпровський інститут МАУП, 30 січня 2025 р.) / за заг. ред. В. В. Татарінова. 2025. С. 177-179.

У дискусії взяли участь голова і члени спеціалізованої вченої ради:

Братусь Ганна Анатоліївна - доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри управління бізнесом. Приватне акціонерне товариство «Вищий навчальний заклад «Міжрегіональна Академія управління персоналом».

Козлова Алла Іванівна - кандидат економічних наук, доцент, заступник завідувача кафедри управління бізнесом, Приватне акціонерне товариство «Вищий навчальний заклад «Міжрегіональна Академія управління персоналом». Оцінка позитивна із зауваженнями:

Незважаючи на високий рівень достовірності, наукової новизни та практичної цінності дисертаційної роботи Дяченка Олександра Васильовича, деякі положення можуть стати предметом наукової дискусії, а також викликають необхідність сформулювати низку зауважень щодо структури та змісту.

1. Визначення конкурентоспроможності промислових підприємств, запропоноване автором, є інноваційним, оскільки включає категорію «відтворення економічного потенціалу», однак є дискусійним, виходячи з питання чи є концепція відтворення (тобто відновлення, регенерації та нарощування потенціалу) необхідним, але не завжди присутнім елементом конкурентоспроможності, чи вона є її необхідною та інтегральною суттю? у класичному розумінні конкурентоспроможність розглядається як здатність ефективно функціонувати тут і зараз на ринку. Включення відтворення, яке більше стосується стратегічного розвитку, фінансової стійкості та здатності до відновлення (репарації), є, безперечно, актуальним для України, але потенційно може розмивати меж між поняттями «конкурентоспроможність» та «сталий розвиток/економічна стійкість». Виникає питання: чи не є «здатність до відтворення» лише одним із факторів, що впливає на конкурентоспроможність, а не її невід'ємною частиною?

2. Автором вперше обґрунтовано та запропоновано гібридну економіко-математичну модель, що поєднує індексний підхід, машинне навчання та сценарний аналіз. Однак використання інструментів машинного навчання (зокрема, нейромережових компонентів) вимагає значних обсягів якісних та репрезентативних часових рядів даних для навчання, верифікації та забезпечення високої точності прогнозів. В умовах війни, економічної

турбулентності та значних структурних змін (особливо в машинобудуванні, де можливі руйнування або зміна асортименту), збір таких великих, стабільних та однорідних даних є надзвичайно складним. Дискусійним є питання: чи не переважають проблеми, пов'язані з якістю та обсягом вхідних даних в українських реаліях, теоретичні переваги, які забезпечує складний інструментарій машинного навчання, порівняно з більш традиційними, але менш вимогливими до даних, економетричними моделями?

3. У другому розділі дисертації запропоновано авторську методику показника удосконалення показника конкурентоспроможності, де інтегральний показник визначається за відповідною формулою, а ваговий коефіцієнт визначається методом експертних оцінок або аналітично. Незважаючи на те, що дисертантом проведено розрахунок інтегрального показника для ПАТ КВЗ, в роботі відсутня достатня методична або практична деталізація процедури визначення цих вагових коефіцієнтів, особливо у випадку використання методу експертних оцінок (яка кількість експертів, критерії їхнього відбору, механізм узгодження думок). Це знижує відтворюваність та об'єктивність запропонованої методики для широкого кола практиків і потребує чіткішого обґрунтування або прикладу, застосування більш складного, ніж рівномірний, розподілу ваг.

Мазур Юлія Володимирівна — кандидат економічних наук, доцент, декан Навчально-наукового інституту управління, економіки та бізнесу, Приватне акціонерне товариство «Вищий навчальний заклад «Міжрегіональна Академія управління персоналом». Оцінка позитивна із зауваженнями:

Незважаючи на високий рівень актуальності, наукової новизни та практичної цінності, дисертаційна робота містить низку положень, які можуть стати предметом наукової дискусії, а також викликає необхідність сформулювати зауваження.

1. Дискусійне положення щодо методологічної узгодженості гібридної моделі та «ефекту чорної скриньки». Хоча теоретично інтеграція інструментів машинного навчання (особливо нейромережових компонентів) підвищує точність прогнозування, вона неминуче посилює «ефект чорної скриньки», ускладнюючи інтерпретацію причинно-наслідкових зв'язків. Це вступає у певну суперечність із наміром використати індексний підхід (який є прозорим і зрозумілим) саме для «забезпечення інтерпретаційної зрозумілості». Дискусійним є питання: чи вдалося автору досягти належного балансу між точністю (що вимагає складності моделі) та прозорістю (що є критичним для обґрунтування управлінських рішень в умовах обмежених ресурсів та високих ризиків відновлення)?

2. Обмеженість застосування моделі у зв'язку з високою залежністю від даних. Використання такої складної моделі вимагає великих обсягів якісних, однорідних та актуальних вхідних даних (Big Data). З огляду на специфіку української економіки (руйнування підприємств, релокація, проблеми зі звітністю та військова таємниця), існує високий ризик обмеженості або

нерепрезентативності даних, необхідних для навчання та валідації алгоритмів машинного навчання. Дискусійним є питання: чи не обмежує висока технологічна складність моделі її реальне практичне застосування більшістю промислових підприємств України, які мають слабку IT-інфраструктуру та обмежені ресурси для збору та верифікації необхідних даних?

3. В умовах відновлення економіки та інтеграції до ЄС швидкість та глибина інституційних змін та дерегуляції є не менш важливими, ніж інноваційна політика. Хоча автор згадує про інституційні чинники та дерегуляцію в контексті зарубіжного досвіду, їхня роль не була достатньо чітко інтегрована у функціональну структуру самого OEM як окремий або міжфункціональний елемент, спрямований на зменшення трансакційних витрат та підвищення інвестиційної привабливості. Це могло б посилити практичну значущість механізму в частині впливу на зовнішнє регуляторне середовище.

Дачій Надія Василівна - доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри економічної теорії, інтелектуальної власності та публічного управління. Поліський національний університет. Оцінка позитивна із зауваженнями:

Незважаючи на високий рівень обґрунтованості та наукової новизни дисертаційної роботи, деякі положення, пов'язані з реалізацією розробленого механізму та моделі в умовах української економіки, можуть стати предметом наукової дискусії, а також викликають необхідність сформулювати низку зауважень.

1. Запропонована гібридна модель (особливо її частина, що включає машинне навчання) вимагає значних обсягів якісних, стабільних та однорідних даних. В умовах військової агресії, релокації виробництв та нестабільності фінансової звітності існує високий ризик дефіциту таких даних. Це може значно обмежити практичну застосовність моделі для більшості промислових підприємств України, які не мають необхідної IT інфраструктури та ресурсів для збору та верифікації Big Data.

2. Хоча автор намагався поєднати прозорість індексного підходу із точністю машинного навчання, «ефект чорної скриньки», характерний для нейромережових компонентів, може ускладнювати інтерпретацію причинно-наслідкових зв'язків. Це створює методологічну суперечність у частині обґрунтування управлінських рішень, оскільки для керівництва промислових підприємств у кризових умовах є критично важливим чітко розуміти, чому модель пропонує саме такий прогноз.

3. У дослідженні приділено значну увагу інноваційній складовій, проте в контексті інтеграції до ЄС, де конкуренція часто базується на стандартах якості, екологічності (ESG) та соціальній відповідальності, недостатньо чітко розкрито методичний підхід до кількісної оцінки цих нецінових (нефінансових) факторів та їхнє інтегрування у підсумковий інтегральний показник.

4. Автор слушно виділяє «посткризові відновлювальні фактори» (міжнародна допомога, пільгове кредитування). Проте механізм їхньої інтеграції (формалізація, оцінка ефективності) у функціональну структуру організаційно-економічного механізму залишається на рівні загальних

рекомендацій, а не чіткого алгоритму дій для промислового підприємства.

5. У авторській методиці оцінювання інтегрального показника вагові коефіцієнти визначаються методом експертних оцінок або аналітично. В роботі відсутня достатня методична або практична деталізація процедури визначення цих коефіцієнтів (критерії відбору експертів, механізм узгодження думок), що знижує об'єктивність та відтворюваність методики для інших підприємств.

Шуляр Наталія Миколаївна - кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри менеджменту, маркетингу та публічного управління. Національна академія статистики, обліку та аудиту. Оцінка позитивна із зауваженнями:

Незважаючи на високий рівень обґрунтованості, достовірності та наукової новизни, дисертаційна робота містить низку положень, які можуть стати предметом наукової дискусії, а також викликають необхідність сформулювати зауваження.

1. Запропонована модель, що включає інструменти машинного навчання, вимагає значних обсягів якісних та стабільних часових рядів даних для ефективного навчання та прогнозування. В умовах військової економіки та частих структурних змін існує високий ризик дефіциту репрезентативних даних. Це може обмежити практичну застосовність високотехнологічної моделі для більшості промислових підприємств, які не мають достатньої ІТ інфраструктури та ресурсів для збору Big Data.

2. Хоча автор прагнув до прозорості через індексний підхід, включення нейромережевих компонентів неминує посилює «ефект чорної скриньки». Це ускладнює інтерпретацію причинно-наслідкових зв'язків, що може бути бар'єром для управлінського персоналу при прийнятті ризикових стратегічних рішень, оскільки керівництво потребує чіткого розуміння джерел прогнозу.

3. У контексті інтеграції до європейських ринків, де конкуренція все більше залежить від нецінових факторів (ESG-критерії, соціальна відповідальність, стійкість, відповідність міжнародним стандартам якості), у роботі недостатньо чітко розкрито методичний підхід до кількісної оцінки та інтеграції цих факторів у підсумковий інтегральний показник конкурентоспроможності.

4. Автор слушно виділяє «посткризові відновлювальні фактори» (міжнародна допомога, пільгове кредитування). Проте механізм їхньої інтеграції (формалізація, оцінка ефективності) у функціональну структуру організаційно-економічного механізму залишається на рівні загальних рекомендацій, а не чіткого алгоритму дій для промислового підприємства.

5. У роботі недостатньо розкрито методичний підхід до оцінки та управління ризиками, пов'язаними з людським капіталом у контексті відновлення, а саме: реінтеграція ветеранів, повернення трудових мігрантів та дефіцит кваліфікованих кадрів через внутрішню міграцію. Хоча автор згадує ці фактори, вони не отримали належного відображення в організаційній складовій

ОЕМ як окремий та вимірюваний блок ризиків, що є критичним для промислових підприємств.

Результати відкритого голосування:

«За» 5 членів ради,
«Проти» — членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує Дяченку Олександрю Васильовичу ступінь доктора філософії з галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки за спеціальністю 051 «Економіка».

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової
спеціалізованої вченої ради

Братусь Ганна